

BLOGI

Turvaa lainsäädännöstä? Näkökulmia virtuaalivaluutantarjoajia koskevaan lainsäädäntökehikkoon

3.12.2018 • BLOGI • Iris Puhakka

Kirjoittaja Iris Puhakka työskentelee Finanssivalvonnassa digitalisaatioasi-
antuntijana ja osallistuu Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan yhteiseen
Young Professionals -ohjelmaan.

Virtuaalivaluuttakaupalla rikastuneita on viime aikoina nostettu näkyvästi
esille mediassa. Kertomukset tosielämän äkkirikastumisista houkuttelevat
ihmisiä, ja jotkut sijoittajat ovatkin harkinneet sijoittavansa osan sijoitusva-
rallisuudestaan joihinkin lukuisista virtuaalivaluutoista tai näihin pohjautu-
viin sijoitustuotteisiin. Toimialaan perehtyneet ovat aktiivisesti seuranneet
myös virtuaalivaluutantarjoajia koskevan lainsäädäntökehikon valmistu-
mista. Paraikaa Eduskunnan käsittelyssä olevan hallituksen esityksen (HE
167/2018 vp) mukaan Finanssivalvonnan rekisteröitäviksi tulisivat virtuaa-
livaluuttojen vaihtopalvelut, lompakkopalvelun tarjoajat sekä virtuaaliva-
luuttojen liikkeeseenlaskijat. Voidaanko rekisteröitymistä ja Finanssival-
vonnan valvontaa kuitenkin pitää takeena siitä, että virtuaalivaluuttasi-
joittaminen on turvallista ja että alan yritykset toimivat asianmukaisesti?

Finanssivalvonta on valvontatyössään havainnut, että virtuaalivaluutantar-
joajien suhtautuminen toimialalle ehdotettuun sääntelyyn on lyhyehkön
ajan sisällä muuttunut. Alunperin virtuaalivaluutantarjoajat vastustivat
sääntelyä, mutta viime aikoina toimijat ovat suhtautuneet esitettyyn säänte-
lyyn myötämielisesti – ja jopa itse ilmaisseet halunsa päästä viranomaisen
valvonnan piiriin. Asetelmaa voisi historiaan peilaten kuvailla erikoiseksi.
Halua päästä rekisteröidyksi toimijaksi ja valvonnan piiriin on perusteltu
muun muassa sillä, että valvonnan piirissä oleminen ehkäisisi epärehellisiä
palveluntarjoajia hakeutumasta alalle. Muu finanssiala Suomessa on tois-
taiseksi suhtautunut virtuaalivaluuttatoimijoihin melko varautuneesti,

minkä vuoksi esimerkiksi pankkitilien avaaminen on saattanut osoittautua hankalaksi. Kun samaan aikaan julkisessa keskustelussa moititaan osaa ICOista (= Initial Coin Offering) huijauksiksi ja kutsutaan virtuaalivaluuttoa vuosikymmenen puhallukseksi, voi myös sijoittajien luottamuksen voittaminen olla haastavaa. Muun muassa näistä syistä voikin ”valvojan hyväksynnän” saaminen rekisteröinnillä tällä hetkellä näyttäytyä joillekin virtuaalivaluutantarjoajille houkuttelevana.

Sääntely loisi raamit rahanpesun estämiselle, valvonta muuten kapeata

Ehdotetussa sääntelyssä luodaan raamit virtuaalivaluutantarjoajien rekisteröitymisvelvoitteen ohella ennen kaikkea rahanpesun estämistä koskevan sääntelyn noudattamiselle. Lisäksi toimijoille asetetaan vaatimuksia muun muassa asiakasvarojen säilyttämisestä, markkinoinnista sekä palveluihin liittyvien asiakirjojen ja tietojen säilyttämisestä. Suomessa lainsäädäntöehdotus sisältää 5. rahanpesudirektiivin asettamiin velvoitteisiin nähden myös kansallisia lisiä, kuten rekisteröitymisvelvoitteen laajentamisen koskemaan virtuaalivaluuttojen liikkeeseenlaskijoita.

Sijoittajan olisi tärkeää ymmärtää, ettei toimijoilta esimerkiksi edellytetä riskienhallintaa tai -arviota taikka aseteta tietoturva-vaatimuksia tai pääomavaatimuksia. Edellä mainitut ovat yleisesti ottaen tyypiltään asiakokonaisuuksia, joita Finanssivalvonta valvoo muiden valvottaviensa kohdalla. Virtuaalivaluutantarjoajiin kohdistuvaksi ehdotettua sääntelyä ei tulisikaan suoraan verrata muita finanssialalla toimivia koskevaan sääntelyyn, sillä Finanssivalvonnan valvomaksi ehdotettu osa-alue on näihin verrattuna kapeampi. Riskinä on, että rekisteröinnistä saatu sijoittajien luottamus voi olla ylimitoitettua ja pohjautua virheellisiin kuvitelmiin rekisteröinnin vaatimuksista ja Finanssivalvonnan suorittaman valvonnan kattavuudesta.

Sijoittajan syytä perehtyä huolellisesti virtuaalivaluuttojen riskeihin

Vaikka keskuspankit eivät tällä hetkellä katsokaan virtuaalivaluuttojen käyttöön liittyvän kansantaloudellista riskiä, liittyy niihin useita, yksittäisen

sijoittajan näkökulmasta merkittäviä riskejä. Kuten mihin tahansa sijoituskohteeseen sijoittavan, myös virtuaalivaluuttoihin sijoittavan on syytä tuntea toimialakenttä, oltava tietoinen sijoituskohteen erityispiirteistä ja ymmärrettävä sijoitukseensa liittyvät riskit. Vaikka ehdotettu sääntely tulisikin vuoden 2019 alusta voimaan ja alan toimijat rekisteröityisivät Finanssivalvontaan, on sijoittajan edelleen tarpeen arvioida riskinkantokykyään rehellisesti ennen virtuaalivaluuttoihin tai niihin pohjautuviin sijoitustuotteisiin sijoittamista.

Mahdollisesta tulevasta valvonnasta ja rekisteröinnistä huolimatta ennaltaan pysyvät virtuaalivaluuttojen ominaispiirteet sekä virtuaalivaluuttasijoittamiseen liittyvät riskit. Näitä ovat muun muassa rajut ja äkilliset arvovaihtelut, vaihtopaikkoihin ja lompakkopalvelun tarjoajiin kohdistuvat tietoturvauhat sekä useiden virtuaalivaluuttojen luonne spekulatiivisina sijoituksina, joista ei ole odotettavissa suoraa tuottoa. Sijoittajan tulisi jossain määrin pystyä arvioimaan tarjotun virtuaalivaluutan ohella myös virtuaalivaluutantarjoajaa, sillä jotkut toimijaan kohdistuvat kysymykset jäävät ehdotetun sääntelyn voimaan tullessakin Finanssivalvonnan rekisteröintivaiheessa suorittaman arvioinnin sekä myöhemmän valvonnan ulkopuolelle.

Todettakoon vielä, ettei valvoja lähtökohtaisesti pidä finanssiteknologisia innovaatioita hyvinä tai pahoina, sillä finanssialan sääntely on teknologia-neutraalia. Yksi valvojan tehtävistä on toimia tasapainottavana vaakana finanssialan vireän innovaatiotoiminnan sekä kuluttajan- ja sijoittajansuojan toteutumisen välillä. Kuluttajan- ja sijoittajansuojan ydinalue on aluetta, jota valvojan tehtävänä on varjella senkin uhalla, että uuden toimijan tai tuotteen pääsy finanssimarkkinoille estyy tai koetaan hankalaksi. Olenainen osa valvojan roolia on tunnistaa toiminnan riskit jo ennen vahinkojen sattumista ja tarvittaessa myös nostaa havaitsemansa riskit julkisen keskustelun kohteeksi.

Avainsanat :

- sääntely
- virtuaalivaluutat
- valvonta
- rahanpesu